

Goed en objectief rassenonderzoek van belang voor de boer

Jan Visscher

In het rassenonderzoek (CGO) worden rassen van voedergrassen en witte klaver beoordeeld op hun waarde voor de praktijk. Op basis van goede resultaten kunnen nieuwe rassen op de Rassenlijst worden vermeld. Door bij de inzaai van grasland het juiste mengsel en de juiste rassen te kiezen profiteert de veehouder van de vooruitgang op het gebied van de grassenveredeling.

Goed grasland bestaat uit een grasbestand dat gedurende vele jaren een prima productie kan geven, een goede dichte grasmat heeft en smakelijk is, voor een hoge opname. Een grasmat met een hoog percentage Engels raaigras voldoet hieraan het beste. Engels raaigras is in Nederland daarom veruit de belangrijkste grassoort voor de inzaai van grasland. De graslandmengsels bevatten dan ook overwegend of uitsluitend rassen van Engels raaigras. Van belang is daarom de gebruikswaarde van deze rassen te weten.

Rassenonderzoek beoordeelt gebruikswaarde

In het rassenonderzoek worden de rassen getoetst op de voor grasland belangrijke eigenschappen: opbrengst, standvastigheid, wintervastheid en resistentie tegen ziekten (bijv. resistentie tegen kroonroest). Dit laatste is vooral van belang voor een goede smakelijkheid en hoge opname. Laat en middentijds doorschietend Engels raaigras zijn de belangrijkste soorten waarvan de grassenkwekers nieuwe rassen voor onderzoek aanmelden. Om bovengenoemde

eigenschappen vast te stellen worden de nieuwe rassen samen met de bestaande rassen uitgezaaid op beweidings-, maai- en observatieproefvelden op verschillende grondsoorten. Het beheer op de beweidingsproefvelden is per jaar vijf-zes keer weiden en twee keer maaien voor kuilvoer en komt hiermee goed overeen met de gemiddelde praktijk. De gegevens van deze proeven geven dan ook een goede voorspellende waarde van de rassen voor het gebruik later in de praktijk. In vergelijking met het buitenland tellen alleen in Nederland de resultaten van echte beweidingsproeven mee voor de beoordeling voor de Rassenlijst.

Veel vooruitgang in de laatste jaren

Op de Aanbevelende Rassenlijst 1999 werden acht nieuwe rassen van Engels raaigras voor het eerst opgenomen; zes bij het 'laat' doorschietend type en twee bij het 'middentijds' doorschietend type. Alle acht rassen waren diploïd en een duidelijke verbetering van het bestaande sortiment vanwege opbrengst, standvastigheid of kroonroestresistentie. De vooruitgang van de

Tabel 1 Gemiddelde opbrengst, bezettingsgraad (standvastigheid) en resistentie tegen kroonroest van de rassen van Engels raaigras van Rassenlijst 1994 en 1999

	Drogestofopbrengst (in verhoudingsgetallen)		Bezettingsgraad (%) (standvastigheid)	Resistentie tegen kroonroest
	Beweiden	Maaien		
Engels raaigras, laat diploïd				
Rassenlijst 1999	100	100	81	7,1
Rassenlijst 1994	95	95	80	6,3
100 = ...ton/ha	11,6	16,5		
Engels raaigras, middentijds diploïd				
Rassenlijst 1999	100	100	80	7,4
Rassenlijst 1994	94	96	78	6,9
100 = ... ton/ha	11,5	16,7		

laatste jaren bij de diploïde rassen van Engels raaigras is goed te constateren wanneer de rassen van Rassenlijst 1999 worden vergeleken met die van Rassenlijst 1994. De vergelijking is gemaakt voor de A- en N-rassen. Dit zijn rassen die reeds algemeen (A) aanbevolen worden en nieuwe (N), ook aanbevolen rassen. De gegevens staan in tabel 1.

De drogestofopbrengst van Engels raaigras 'laat' en 'midentijds' ligt nu ongeveer 5% hoger dan vijf jaar geleden. Een gemiddelde vooruitgang in drogestofopbrengst van circa 1% per jaar. Dit is bijzonder veel! Een soortgelijke berekening in 1994 (PO-augustus 1994) over de voorgaande 25 jarige periode gaf een opbrengststijging te zien van ca 0,3-0,5 % per jaar.

Het bemestingsniveau op een proefveld is voor alle rassen gelijk. Hoog productieve rassen gaan efficiënter met stikstof om dan laag productieve rassen en geven bij een gelijke N-bemesting dus meer opbrengst. In plaats van het streven naar een nog hogere grasopbrengst, kan met deze productieve rassen ook gestreefd worden om een gelijke opbrengst te realiseren, maar dan met een lagere bemesting. Hierdoor kan de aan-

voer van mineralen (met name N) verkleind worden.

Naast vooruitgang in opbrengst of N-efficiëntie is er ook een duidelijke vooruitgang in resistentie tegen kroonroest te zien. Gemiddeld scoren de rassen van Rassenlijst 1999 een half tot bijna een vol punt beter dan de rassen van 1994. Dit is gezien de toenemende klachten van de laatste jaren over problemen met kroonroest in grasland van groot belang. Rassen met een hoge kroonroestresistentie geven een veel lagere schimmelaantasting van het blad. De grasplanten blijven hierdoor smakelijker en het gewas geeft veel minder beweidingsverliezen. De grasopname door het vee kan hierdoor op peil blijven.

Aanbevolen rassen en mengsels een waarborg voor kwaliteit

Voor de inzaai van grasland worden meestal BG-mengsels gebruikt. In deze mengsels mogen alleen de rassen van de Aanbevelende Rassenlijst worden gebruikt. De mengsels moeten tevens voldoen aan de voorgeschreven samenstelling voor wat betreft soorten en typen. Voldoet een mengsel aan deze eisen dan mogen

Resistentie tegen kroonroest is een belangrijke eigenschap.

Een beweidingsproef geeft een goede opbrengstvoor­spelling voor de praktijk.

Half juli verschijnt het rassenbericht bij het PR, bestel 'm op tijd.

de licentiehouders, dat zijn de Nederlandse zaadbedrijven, ook de aanduiding "Oranjebandmengsel" toevoegen. Alle grasmengsels worden door de NAK gecertificeerd. Dit houdt o.a. in dat de losse mengselcomponenten (dat zijn de rassen) volledig moeten voldoen aan de keuringseisen van rasechtheid, zuiverheid (geen onkruidzaden), kiemkracht etc. Hiermee is gewaarborgd dat de veehouder het juiste ras of mengsel krijgt en het zaad een goede kwaliteit heeft. Hoewel de rassen van de Rassenlijst van goed niveau zijn, kunnen ze onderling in waardering van de diverse eigenschappen, zoals opbrengst en kroonroest, flink verschillen. Ook bij de inzaai van een mengsel is het dus belangrijk een juiste rassenkeuze te maken. De kwaliteit van een mengsel is immers afhankelijk van de gebruikte rassen.

Op de hoogte blijven

Doordat er steeds nieuwe rassen op de Rassenlijst bijkomen en minder goede rassen worden afgevoerd, stijgt het niveau. Voor de veehouder is het van belang dat dit door blijft gaan en dat de resultaten relevant zijn en objectief en betrouwbaar vastgesteld. De kosten voor de veehouder van dit momenteel collectief gefinancierd onderzoek (op

50/50 basis door de kwekers en de veehouders, via PZ) bedragen ca één stuiver per kg zaaizaad. Voor de inzaai van een ha grasland dus een luttel bedrag. Om te kunnen profiteren van deze vooruitgang is het zaak goed op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in het rassensortiment. Kiezen voor de beste rassen en profiteren van de vooruitgang kan al gauw een winst van f 100,- tot f 200,- per ha per jaar opleveren. Informatie over rassen en mengsels wordt gegeven in de Rassenlijst, die naast grassen ook de andere akker- en landbouwgewassen omvat. De Rassenlijst verschijnt aan het eind van het jaar en wordt uitgegeven door het CPRO-DLO. Daarnaast wordt in juli/augustus, dus voor het seizoen van de najaarsinzaai, door het PR het Rassenbericht Grasland uitgegeven. In dit Rassenbericht worden van de belangrijkste gras­soorten en ook van witte klaver de meest recente resultaten gepubliceerd van zowel de rassenlijstrassen als van de nieuwe rassen. Het Rassenbericht kost f 7,50 inclusief verzending en is verkrijgbaar bij het PR te Lelystad.

Samenvatting

Nieuwe grasrassen worden getoetst bij beweiden en maaien onder praktijkomstandigheden. Jaarlijks komen er betere rassen op de Rassenlijst en worden mindere rassen afgevoerd. De afgelopen vijf jaar steeg de relatieve drogestofopbrengst van de rassen met één procent per jaar. Ook de resistentie tegen kroonroest is duidelijk beter bij de nieuwe rassen. De kosten van het rassenonderzoek zijn voor de veehouder ongeveer vijf cent per kg zaaizaad. Betere rassen leveren per jaar al gauw f 100,- tot f 200,- winst op per ha. In augustus verschijnt bij het PR het rassenbericht met de meest recente informatie over nieuwe grasrassen hetgeen van belang is bij de in- of doorzaai van grasland.

